

ORASAM

AYLIK BÜLTENİ

Ekim-2019 / Sayı:31

TÜRK KONSEYİ 7. ZİRVESİ BAKÜ'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Keneşi - Türk Konseyi - TDİK) 7. Zirvesi, 15 Ekim 2019 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirildi. Zirveye katılan Türk Konseyi üyesi devlet liderleri, Türk devletleri arasındaki birlikteliğe ilişkin önemli mesajlar verdi.

Anadolu Ajansının verdiği bilgiye göre Zirveye, Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, Kazakistan'ın kurucu Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev, Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov ve Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, katıldı. Türk Konseyi gözlemci üyesi Macaristan'ın Başbakanı Viktor Orban ve üye olmasa da etkinliklere katılım sağlayan Türkmenistan'ın Başbakan Yardımcısı Pürli Agamuradov da toplantıda hazır bulundu.

Aliyev: "İş birliği, Azerbaycan dış politikasının önceliklerinden"

Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev, toplantıda yaptığı konuşmada, Kırgızistan'a başarılı dönem başkanlığı için teşekkür etti. Özbekistan'ı Konsey'e katılması dolayısıyla kutlayan Aliyev, Özbekistan'ın bu kararının Türk dünyasındaki birliğin güçlenmesine ve iş birliğinin derinleşmesine katkı sağlayacağını söyledi. Türk dili konuşan ülkelerle iş birliğinin Azerbaycan dış politikasının önceliklerinden olduğunu dile getiren Aliyev, "Azerbaycan, Türk Konseyi dönem başkanlığında ülkelerimiz arasında hem ikili hem de çok taraflı iş birliğimizin daha da gelişmesi

için çabalarını devam ettirecektir." diye konuştu.

Nazarbayev: "Yeni bir tarih sayfası açılıyor"

Kazakistan'ın kurucu Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev, Türk devletleri arasındaki birlikteliğin kendisini mutlu ettiğini söyledi. Özbekistan'ın "tam üye", Macaristan'ın ise "gözlemci" ülke olmasını memnuniyetle karşıladıklarını ifade eden Nazarbayev, sözlerine şöyle devam etti: "Yeni bir tarih sayfası açılıyor. Türk Konseyi, küresel anlamda siyasi ve ekonomik açıdan büyük popülerlik kazandı. Aynı zamanda Türk dünyasında entegrasyonumuzu da artırmış bulunuyoruz. Türk ülkeleri arasındaki etkileşim yeni bir seviyeye çıkmaktadır." dedi. Nazarbayev, Türk medeniyetinin çok derin köklere sahip olduğuna işaret ederek, "Türk dünyasının birliği, benim için güven sözüyle net bir şekilde ifade edilebilir. Ben birlikteliğimizi tasvir etmek için 'yeniden doğuş' ve 'güven' sözlerini seçiyorum". Aynı zamanda da 'kardeşlik' kelimesi benim için çok şey ifade ediyor." diye konuştu.

Ceenbekov: "Konseye üye devletlerden gelecek iş insanlarıyla iş birliğine hazırız"

Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov: "Bugün Kırgızistan'da Türkiye, Kazakistan ve Özbekistan'dan gelen birçok ticarî kuruluş faaliyet yürütmekte. Birliğe üye olan devletlerin ekonomik gücünü kullanması gerek. Kırgızistan, bu çerçevede ticarî yük taşıma koridorunu genişletmekte, enerji, hafif sanayi ve tarım alanlarında gerekli adımları

TÜRK İŞ VE YATIRIM FORUMU TAŞKENT'TE DÜZENLENDİ

başarıyla atmaktadır. Aynı şekilde lojistik, yük taşıma, turizm ve inovasyon teknolojileri alanlarında da ikili ilişkileri genişletmekteyiz. Bu alanlarda Türk Konseyi üyesi devletlerden gelecek, hemfikir olacağımız iş insanlarıyla iş birliği yapmaya hazırız.” dedi.

Mirziyoyev: “Özbekistan için tarihî bir gün”

Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev, bu günün kendileri için “tarihî bir gün” olduğunu, Özbekistan’ın tam üye olarak Türk Konseyi safına katıldığını ifade etti ve konuşmasında ülkesinde son yıllarda ekonomik alanda elde edilen başarıları anlattı. Mirziyoyev, Türk Konseyi ülkeleri nüfusunun yüzde 40’ünün gençlerden oluştuğunu hatırlatarak, Genç Girişimciler Forumunun oluşturulmasını ve ilk toplantısının Özbekistan’da yapılmasını önerdi.

Erdoğan: “Kotalar ticaretimizin önündeki en büyük engel”

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türk Konseyi olarak ticarî kotaların kaldırılması gerektiğini çünkü kotaların ticaretin önündeki en büyük engel olduğunu ifade etti. Ekonomideki döviz baskısını azaltacak önlemlerin alınması gerektiğini söyleyen Erdoğan, Ortadoğu barışına en büyük tehdidin terör örgütleri olduğuna vurgu yaptı. Suriye’nin kuzeyinde yer alan teröre karşı yürütülen Barış Pınarı Harekâtı’nın iki önemli amacının olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, bunlardan birincisinin bölgenin terörden arındırılması, diğerininse Suriyelilerin terörden arındırılan bu bölgelere yerleştirilmesinin sağlanması olduğunu belirtti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin bu beka mücadelesinde dayanışma beklediklerini özellikle vurguladı.

Macaristan

Macaristan’ın Başbakanı Viktor Orban, Türk Konseyine katkı sağlamak için gözlemci üye olduklarını, kurumun Avrupa’ya yakınlaşmasında önemli rol oynamak istediklerini söyledi. Orban, Türk Konseyinin Budapeşte Ofisinin bu konuda büyük rol oynayacağını da sözlerine ekledi.

Türkmenistan

Türkmenistan’ın Başbakan Yardımcısı Pürli Agamuradov, Türk Konseyini önemsediklerini ve desteklediklerini belirtti. Türk Konseyinin en fazla önem verdikleri uluslararası örgütlerden biri olduğunu ifade eden Agamuradov, Zirveye katılımlarının Türkmenistan’ın konuya olan özel ilgisinin bir göstergesi olduğunu kaydetti.

Türk Konseyi Dönem Başkanlığı Azerbaycan’a geçti

Zirvede, Kazakistan’ın kurucu Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev’e, Türk dünyasına yaptığı büyük katkılardan dolayı “Türk Konseyi Ömür Boyu Onursal Başkanı” unvanı, İlham Aliyev tarafından takdim edildi.

Ana konusu, “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerinin Geliştirilmesi” olan Zirve sonunda, Türkiye’nin Barış Pınarı Harekâtı’na destek kararının da yer aldığı bildiri kabul edildi. Türk Konseyi Dönem Başkanlığı, Kırgızistan’dan Azerbaycan’a geçti. Azerbaycan Devlet Başkanı Aliyev, bir sonraki Zirvenin Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın önerisiyle gelecek yıl Türkiye’de yapılacağını açıkladı.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi, Türk Keneşi), Türk İş ve Yatırım Forumunun ilkinin 5 Ekim 2019 tarihinde Özbekistan’ın başkenti Taşkent’te gerçekleştirdi. Türk Keneşi ve Özbekistan Hükümeti iş birliğinde bu yıl ilk kez düzenlenen Türk İş ve Yatırım Forumuna Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Macaristan, Özbekistan ve Türkiye’den 600’den fazla iş insanı ve yetkili katıldı.

Forum’un açılışında konuşan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türk Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu, 15 Ekim 2019’da Bakü’de düzenlenecek Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi 7. Zirvesinde, Özbekistan’ın Türk Keneşine resmî olarak üye olacağını, Türk dünyasının iş adamları olarak, bundan büyük memnuniyet duyduklarını belirtti.

Bu ülkeler arasındaki toplam ticaret hacminin 9 milyar dolar olduğu ve bunun mevcut potansiyelin çok altında olduğuna değinen Hisarcıkloğlu, Türkiye’nin Türk Konseyi üyesi ülkelerde yaklaşık 15 milyar dolarlık yatırımının bulunduğunu, bu ülkelerin Türkiye’deki toplam yatırımlarının ise 8 milyar dolar olduğunu dile getirdi ve bu rakamların daha da artırılması gerektiğini belirtti.

“Birlikte çalışıp birlikte yükselmeliyiz”

Ticaretin, barış ve refahın en büyük kaynağı olduğuna dikkati çeken Hisarcıkloğlu, “Birbirleriyle ticaret yapan, kavgayı konuşmaz, birbirine kötü bakmaz. Bu nedenle önce ülkelerimiz arasındaki ticari engelleri kaldırmalı, birbirimizle ticareti artırmalıyız. Ticaret başladıktan sonra, yatırım da ortaklıklar da kurulur. O halde, aramızdaki vize ve geçiş belgesi gibi ticareti zorlaştıran her engeli tespit edip, kaldırmalıyız.” ifadesini kullandı. Hisarcıkloğlu, Türkiye özel sektörü olarak, bu ülkelerle daha fazla iş ve yatırım yapma arzusunda olduklarını ve önlerinde buna müsait geniş bir alanın bulunduğunu vurgulayarak, “İşte, bu potansiyeli hayata geçirmek için Türk Ticaret ve Sanayi Odası’nı kurduk. Bu coğrafyanın insanı zenginleşecekse, bunu da bu coğrafyanın iş adamları yapar. O halde birlikte çalışmalı, birlikte yükselmeliyiz.” dedi.

“Ticari ilişkileri artırmalıyız”

Forumda konuşan Türk Keneşi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev de Özbekistan’ın Türk Konseyine üye olmasının önemini vurgulayarak, “Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev’un bu kararı tarihi bir karardır. Bu kararın Nahcivan Anlaşması’nın imzalanmasının 10. yıl dönümü ve Türk Keneşinin 7. zirvesine denk geliyor olmasından çok memnunuz. Özbekistan ve diğer Türkçe konuşan ülkeler arasındaki ilişkiler Türk Keneşinin birleştirici bayrağı altında daha da genişleyerek parlak bir istikbale sahip olacaktır.” dedi. Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Adham İkrarov ise Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev’in geçen sene Kırgızistan’ın Çolpan-Ata şehrinde düzenlenen Türk Konseyi 6. Zirvesinde, Taşkent’te Türk İş ve Yatırım forumunun gerçekleşmesi ülkeler arasında iş birliğinin gelişmesinde katkı sağlayacağını dile getirdi.

KIRGIZISTAN VE ÖZBEKİSTAN ARASINDA FERGANA VADİSİNDE OTOBÜS SEFERLERİ BAŞLADI

Kırgızistan ve Özbekistan arasında Kızıl Kıya-Fergana-Kızıl Kıya güzergâhında otobüs seferleri başladı. Kırgızistan Batken Bölgesi Taşımacılık İdaresinin verdiği 07.10.19 tarihli bilgiye göre yeni güzergâhın açılış törenine Kızıl Kıya Belediye Başkanlığı temsilcileri, Kızıl Kıya şehir meclisi üyeleri ve Özbekistan'ın Fergana Bölgesi temsilcileri katıldı.

Yeni açılan otobüs seferinin ilk yolcularından yolculuk ücreti alınmadı. Kırgızistan'ın Kızıl Kıya şehrinden Özbekistan'ın Fergana şehrine kadarki güzergâh için yolculuk ücreti 65 Kırgızistan somu (1 ABD doları) olarak belirlendi. Kızıl Kıya-Fergana-Kızıl Kıya güzergâhındaki otobüs seferi, Kızıl Kıya otobüs terminalinden her gün 09.00, 10.00, 14.00 ve 15.00 saatleri arasında gerçekleştirilecek.

25 Eylül 2019 tarihinde de Özbekistan'ın Andican ve Kırgızistan'ın Oş şehirleri arasındaki güzergâhta otobüs seferleri açılmış ve yolculuk ücreti 100 Kırgız somu (1,5 ABD doları) olarak belirlenmişti.

2005 yılında Özbekistan'ın Andican ilinde vuku bulan olaylardan sonra Özbekistan tek taraflı olarak Kırgızistan'la arasındaki sınır kapısını kapatmıştı. 2016-2017 yılları arasında iki tarafın devlet başkanları ve başbakanları arasında gerçekleşen görüşmelerden sonra tekrar sınır kapılarının açılması kararı alınmıştı.

ORTA ASYA DEMİRYOLU ZİRVESİ ANKARA'DA YAPILDI

Orta Asya Demiryolu Zirvesi, İran, Kazakistan, Özbekistan ve Türkmenistan yetkililerinin katılımı ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) ev sahipliğinde Ankara'da 24 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirildi.

Kabar.kg haber sitesinin verdiği bilgiye göre, Orta Asya Demiryolu Zirvesinde konteyner taşımacılığı tarifesi, lojistik merkezlerin kurulması, demir yolu hatlarının açılması ve bu alanda yapılacak iş birliği konuları görüşüldü.

Zirve, TCDD Genel Müdürü Ali İhsan Uygun, TCDD Taşımacılık AŞ Yönetim Kurulu Başkanı Kamuran Yazıcı, Kazakistan Ulusal Demiryolları Başkanı Sauat Mınbaev, İran Yol ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Said Rasuli, Türkmenistan Demiryolları Ajansı Başkan Yardımcısı Recepmammet Recepammedov ve Özbekistan Demiryolları Yönetim Kurulu Başkanı Husnitdin Hasilov'un katılımıyla Ankara Hotel Konferans Salonunda gerçekleştirildi. Uluslararası demir yolu ulaşımında Güney Taşımacılık Koridoru çerçevesinde oluşturulacak hatların

ve ortak tarifelerin ele alındığı Zirvede, Çin-Kazakistan-Özbekistan-Türkmenistan-İran-Türkiye güzergâhında konteyner taşımacılığı tarifesinin şartları masaya yatırıldı. Zirvede, TCDD'ye ait uluslararası standartlara uygun yük vagonlarının ikili anlaşmalarla dolaşımının sağlanmasına yönelik düzenlemeler değerlendirilerek, Türkiye, İran ve Kazakistan'ın belirli bölgelerindeki aktarma noktalarında lojistik merkezler kurulması üzerinde duruldu.

Görüşmelerin ardından taraflar arasında Orta Asya Demiryolları Zirvesi İyi Niyet Protokolü imzalandı. "Ticaret hacmini artırmayı hedefliyoruz" TCDD Genel Müdürü Uygun, yaptığı konuşmalarda Avrupa ile Asya arasındaki ticaretin her geçen gün arttığını belirterek, söz konusu durumun demir yollarını daha cazip hale getirdiğini söyledi. Bu kapsamda Güney Taşımacılık Koridoru diye de adlandırabilecek yeni bir taşımacılık koridoru oluşturarak bölge ülkeleri arasında ticaret hacmini artırmayı hedeflediklerini vurgulayan Uygun şunları kaydetti: "Son yıllarda Çin, ulaştırma ağını geliştirmeye yönelik önemli projeleri hayata geçiriyor. Bu projelerle Çin'den kalkan yük trenlerinin, Güney Taşımacılık Koridoru demir yolu hattından Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan, İran ve Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşabilmesi ülkelerimiz adına büyük bir ticari fırsat. Sıkı iş birliğimizle bu fırsatı ülkelerimiz adına kazanca dönüştüreceğimize olan inancım tamdır. TCDD olarak iş birliğimize her zaman katkı yapmayı ve ilişkilerimizi en üst düzeyde tutmayı arzulamaktayız."

Güney Taşımacılık Koridoru, ulaşım ve taşımacılık başta olmak üzere Çin ticaretinin Orta Asya üzerinden batıya ulaşımında büyük önem arz ettiği için "yeni ipek yolu" olarak görülmekte.

DEVLET BAŞKANI CEENBEKOV JAPONYA'DA RESMÎ TEMASLARDA BULUNDU

Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov, 21 Ekim 2019 tarihinde Japonya'ya yaptığı resmî temaslar kapsamında, Japonya'nın Tokyo'daki teknolojik halat üreticisi Tokio Rope MFG Şirketinin merkez ofisini ziyaret etti. KirTAG haber ajansından alınan bilgiye göre, Devlet Başkanı Ceenbekov, şirketin faaliyetlerini yerinde görme imkânı buldu ve Tokio Rope MFG Yönetim Kurulu Başkanı Shigeto Tanaka ile bir toplantı yaptı. Toplantıda yatırım ve iş birliği konuları hakkında görüş alışverişinde bulunuldu. Devlet Başkanı Ceenbekov, Bişkek'te 2017 ve 2018 yılları

arasında Tokio Rope MFG Şirket Yöneticileriyle yapılan toplantılarda imzalanan hemen hemen tüm anlaşmaların bugün hayata geçirilmiş olduğunu ve şirketin Kırgızistan'daki yan kuruluşunun başarıyla faaliyet gösterdiğini belirtti.

Devlet Başkanı Ceenbekov: "Yatırımlara çok ihtiyacımız var. Sizin gibi büyük kuruluşlarla, Japonya ile yatırım konusunda iş birliği yapmak istiyoruz. Japonya, bağımsızlıktan beri bize çok yardımcı oldu." dedi.

Tokio Rope MFG Yönetim Kurulu Başkanı Shigeto Tanaka, Kazakistan, Sri Lanka ve Filipinler'de faaliyet gösteren şirketin Bişkek'teki yan kuruluşunun faaliyetlerini genişletme planlarını Devlet Başkanı Ceenbekov ile paylaştı. Shigeto Tanaka, şirketin Kırgızistan ile iş birliğinin geliştirilmesi ile ilgilendiğini vurguladı ve "Modern ve yenilikçi teknolojilerin hayata geçirilmesiyle Kırgızistan ekonomisinin gelişimine katkıda bulunmak istiyoruz." dedi.

Japonya hükûmetinin desteğiyle şirketin Bişkek'teki yan kuruluşu, Kırgızistan'da ortak projeler gerçekleştiriyor. Bişkek-Oş otoyolunda çığ düşme tehlikesine karşı çığ saptırma duvarlarının inşaatı devam ediyor.

Tokio Rope MFG, dünyanın en büyük, yüksek teknoloji halat ve türevlerini üreten şirketlerinden biri olup, şirketin Bişkek'teki yan kuruluşu 2017 yılında faaliyetlerine başlamıştı.

KIRGIZISTAN VE TÜRKİYE TİCARİ İLİŞKİLERİNDE YENİ DÖNEM

Kırgız Cumhuriyeti Cogorku Keneşi (Kırgızistan Millî Meclisi) Uluslararası İlişkiler ve Koruma Komitesinin 15 Ekim 2019 tarihli toplantısında Kırgız Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti Arasındaki Yatırımları Destekleme ve Koruma Kanunu adlı yasa tasarısı üzerinde görüşüldü.

Tazabek.kg haber sitesinin dayandığı Kırgızistan Ekonomi Bakanı Yardımcısı Sultan Ahmatov'un verdiği bilgiye göre bu kanun tasarısı Türkiye'den yatırım çekmeyi ve Türkiye'deki Kırgızistanlı yatırımcılar için uygun imkânların sunulmasını amaçlıyor. Söz konusu kanun çerçevesinde Kırgızistan'daki Türkiyeli yatırımcıların haklarının korunmasını ve tarafların ticarî ilişkilerinin geliştirilmesi hedefleniyor.

2017 yılında iki ülke arasında dış ticaret hacmi 356,1 milyon dolar olup, 2018 yılında bu rakam 394,5 milyon doları bulmuştu. 2019 yılının ilk sekiz ayında ise bu rakam 190,8 milyon dolara ulaşmış durumda.

CEENBEKOV TÜRK DİLLİ DEVLETLERİ İŞ BİRLİĞİNE DAVET ETTİ

Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Keneşi - Türk Konseyi - TDİK) 7. Zirvesi'nde Türk Konseyi'ne üye ülkeleri, enformasyon teknolojileri (IT) ve yeşil ekonomi alanlarında sıkı iş birliği yapmaya davet etti.

Başkanı Ceenbekov 15 Ekim 2019 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirilen Türk Konseyi 7. Zirvesinde bu konu üzerinde durdu. Ana konusu, "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerinin Geliştirilmesi" olan zirvede Devlet Başkanı Ceenbekov, ticaret, ekonomi ve yatırım konularında iş birliğinin geliştirilmesi gerektiğini ve Türk dilli ülkelerden gelecek, hemfikir olduğumuz iş insanları için Kırgızistan'ın kapısının her zaman açık olduğunu söyledi. Devlet Başkanı Ceenbekov: "Bugün Kırgızistan'da Türkiye, Kazakistan ve Özbekistan'dan gelen birçok ticarî kuruluş faaliyet yürütmekte. Azerbaycan ve Macaristanlı, hemfikir olduğumuz ortaklarımızla iş deneyimini geliştirmek istiyoruz. Birliğe üye olan devletlerin iç ticaret hacmi toplam 1,5 trilyon ABD doları civarında. Bundan dolayı bizim ekonomik gücümüzü tam kullanmamız gerek. Kırgızistan, bu çerçevede ticarî yük taşıma koridorunu genişletiyor, enerji, hafif sanayi ve tarım alanlarında gerekli adımları

başarıyla atıyor. Aynı şekilde lojistik, yük taşıma, turizm ve inovasyon teknolojileri alanlarında da ikili ilişkileri genişletmekteyiz. Bu alanlarda Türk Konseyi üyesi devletlerden gelecek hemfikir olduğumuz iş insanlarıyla iş birliği yapmaya hazırız." dedi.

Türk cumhuriyetleri arasındaki Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Keneşi - Türk Konseyi - TDİK), Azerbaycan'ın Nahçıvan şehrinde 10 yıl önce imzalanan Nahçıvan Anlaşması ile kurulmuştu. 14.09.2019 tarihinde Özbekistan da Türk Konseyine üye olmuştu.

CEENBEKOV VE ERDOĞAN BAKÜ'DE BİR ARAYA GELDİ

Kırgızistan Devlet Başkanı Sooronbay Ceenbekov, Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Keneşi - Türk Konseyi -

TDİK) 7. Zirvesi çerçevesinde Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile bir araya geldi. Kabar.kg haber sitesinin 15 Ekim 2019 tarihinde verdiği bilgiye göre iki ülkenin liderleri arasında yapılan görüşmede Kırgızistan ve Türkiye arasında iş birliği konuları ele alındı. Ceenbekov, görüşmede Türkiye ve Kırgızistan'ın kardeş ve dost ülke olduklarını vurguladı. Kırgızistan Cumhurbaşkanı ayrıca, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Eylül 2018'de Kırgızistan'a gerçekleştirdiği resmî ziyaretinin ardından ülkeler arasındaki ilişkilerin üst düzeye çıktığına dikkat çekti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kırgızistan'ın Türk Konseyi dönem başkanlığının başarısından dolayı mevkidaşı Ceenbekov'u tebrik etti. Taraflar, ortak gündemdeki öncelikli alanlarda iş birliği ve iki ülke arasında karşılıklı dış ticaret hacminin 1 milyar dolara çıkarılması konularında daha önce varılan anlaşmalara da uygun şekilde ortak çalışmalarını güçlendirmeye hazır olduklarını belirtti.

AVRUPA BİRLİĞİ KAZAKİSTAN'A 150 MİLYON DOLAR YATIRIM YAPTI

Kazakistan Başbakanı Askar Mamin, 1 Ekim 2019 tarihinde Avrupa Birliğine üye ülkelerin diplomatik temsilcileriyle yatırım alanında iş birliğini geliştirmede bundan sonra atılacak adımları görüşmek amacıyla toplantı gerçekleştirdi. Zakon.kz sitesinden alınan bilgiye göre toplantıda, taraflar üç ay önce yapılan ilk toplantıda kabul edilen kararların sonuçlarını gündeme aldılar. İlk görüşmede güncel olan ticarî-iktisadî meseleler; yatırım, tarım ve hayvancılık, enerji, yük taşıma, gümrük, çevre koruma, yerli malların Avrupa Birliği pazarlarına açılması gibi konular masaya yatırıldı.

Avrupa Birliği ülkelerinden gelen yatırımların toplam maliyeti, Kazakistan'a yapılan yatırımların yarısından fazlasını oluşturuyor. Avrupa Birliği, 2005 yılından 2019 yılının ilk yarısına kadar Kazakistan ekonomisine 150 milyar ABD doları hacminde yatırım yaptı. Ayrıca Avrupa Birliği, Kazakistan'ın en büyük ticarî ortağı olarak görülüyor. 2019 yılının temmuz ayı temel alındığında iki tarafın toplam ticaret hacmi 20 milyar ABD dolarını bulmuş durumda.

Başbakan Askar Mamin, Kazakistan'ın yatırımcılar için bir cazibe merkezi olmasının ve ticarî faaliyetlerin artırılmasının hükümetin en temel alan ve amaçlarından biri olduğunu belirtti.

BÜYÜK BRİTANYA KAZAKİSTAN'DAKİ YATIRIMLARINI ARTIRIYOR

Büyük Britanya, Kazakistan'daki yatırımlarını artırdı; doğrudan yapılan yatırımların brüt girişi geçen yıla göre %17 arttı. Kazpravda.kz haber sitesinde 21 Ekim 2019 tarihinde verilen bilgiye göre, Kazakistan'ın ana stratejik ortaklarından biri olan Büyük Britanya'dan Kazakistan'a

yapılan doğrudan yatırımların brüt girişi, 2019'un ilk yarısı temel alındığında % 17,2 oranında artarak, 336,5 milyon ABD doları olarak gerçekleşti. 2018'de bu oran 287 milyon dolardı. Genel olarak, 2018'de brüt doğrudan yatırım girişi, 2017 yılına göre % 11,1 artarak (2017'de 533,8 milyon dolardı), 593,1 milyon dolara ulaştı. Böylece son 10 yılda Büyük Britanya tarafından Kazakistan'a yapılan yatırımların toplam maliyeti 8,8 milyar dolara ulaşmış durumda.

2018'de iki ülkenin toplam ticaret hacmi 1,3 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ciroda Kazakistan'ın mal ve hizmet ihracatı % 63 ile 793,9 milyon dolar olurken Büyük Britanya'dan yapılan ithalat 466,8 milyon dolar ile % 37'ye ulaştı.

2019'un Eylül ayı sonu itibarıyla Kazakistan'da 345'i küçük, 20'si orta ve 30'u büyük ölçekli olmak üzere toplamda 395 Büyük Britanya sermayeli şirket, ticarî faaliyet yürütüyor.

Britanyalı yatırımcılar, Kazakistan'daki finans ve sigorta sektörünü 2,4 milyar dolar, maden ve taş ocağı sektörlerini ise 1,8 milyar dolara ulaşan yüksek rakamlarla finanse etmiş durumdadır.

KAZAKİSTAN PETROL VE DOĞAL GAZ ÜRETİMİNİ ARTIRDI

Kazakistan yıllık petrol ve doğal gaz üretim miktarını artırdı. Kazakistan Enerji Bakanlığının verdiği bilgilere göre, 2018 yılında 3 rafinerinin yenilenmesinin ardından bu rafinerilerin ham petrol işleme kapasitesinin artırıldığı bildirildi.

Kp.kz sitesinden alınan 4 Ekim 2019 tarihli bilgiye göre, yenilenen 3 rafinerinin petrol ürünü işleme kapasitesi toplam 12,7 milyon tonu buluyor. Bu miktar, geçen yılın aynı dönemle karşılaştırıldığında %5 artmış durumda; bu artışın %15'ini benzin, %10'unu motor yağı oluşturuyor. Havacılık sektöründe kullanılan yakıt üretimininse iki kat arttığı bildiriliyor.

Kazakistan Enerji Bakan Yardımcısı Mahambet Dosmuhammetov: "İç pazarda üretim fazlası benzin stokuna sahip durumdayız. Bundan dolayı yerli üretimi destekleme amacıyla geçen yılın Temmuz ayından beri Avrasya Ekonomi Topluluğu (EURASEC) bölgesinin dışındaki ülkelere benzin satışı yapmaya başladık ve bu satış şu anda 36 bin tona ulaşmış durumda." dedi.

Bakan Yardımcısı Dosmuhammetov'un tespitlerine göre ülkedeki petrol ve gaz üretimi fark edilir düzeyde artarak, petrol kuyularından elde edilen ham petrol miktarıysa 67 milyon tona ulaştı. Bu miktarın 40,6 milyon tonu ise üç büyük rafineriden elde edildi: Kaşagan Rafinerisi'nden

10,1 milyon ton, Tengiz Rafinerisi'nden 22 milyon ton, Karaçaganak Rafinerisi'nden 8,5 milyon ton.

Doğal gaz üretimi 41,8 milyar metreküpe ulaşarak, üretim planı %102,3 olarak gerçekleştirildi. İhracatı yapılan gaz miktarı ise 24,6 milyar metre küp olup, üretim planı %105 olarak gerçekleştirildi.

Kazakistan halkının %50'si doğal gaz kullanıyor. Bir başka deyişle Kazakistan'da 9 milyon vatandaşın doğal gaz kullanma imkânı var. Geçen yıldan beri Kazakistan'da doğal gaz hizmeti sunabilmek için 73 proje hayata geçirildi.

KAZAKİSTAN VE ALMANYA ARASINDA 700 MİLYON DOLARLIK PROJE

Almanya'nın başkenti Berlin'de Kazakistan ve Almanya arasında iş forumu düzenlendi.

Kazakistan Hükûmeti Basın Sözcülüğünün 7 Ekim 2019 tarihinde verdiği bilgiye göre Kazakistan'dan gelen yetkililere Kazakistan Başbakan Yardımcısı Roman Sklyar başkanlık yaptı.

İş forumu çerçevesinde iki ülkeden toplam 200'den fazla firma yetkilisi fikir alışverişinde bulundu. Forum görüşmelerinde yatırım projeleri, ticaret ve ekonomi konuları masaya yatırıldı. Ayrıca Almanya ve Kazakistan firmaları arasında toplam maliyeti 700 milyon ABD dolarını bulan projelerin hayata geçirilmesi kararlaştırıldı.

2018 yılında iki ülke arasındaki toplam ticaret hacmi 5,1 milyar avro gibi rekor düzeye çıkmıştı. Bu oran, Almanya'nın bütün Orta Asya ülkeleri ile olan dış ticaret hacminin %85'ini oluşturuyor. Son 14 yılda Almanya, Kazakistan ekonomisine toplamda 5 milyar ABD dolarını bulan yatırım yaptı.

KAZAKİSTAN İŞLENMİŞ ÜRÜN İHRACATINI 1,5 KAT ARTIRACAK

Kazakistan'ın işlenmiş ürün ihracatı hacmi 2022 yılına kadar 1,5 kat artacak.

Kazpravda.kz haber sitesinin 3 Ekim 2019 tarihinde verdiği bilgiye göre, Kazakistan Cumhuriyeti Ticaret ve Entegrasyondan Sorumlu Başbakan Yardımcısı Kayrat Törebayev, düzenlediği basın toplantısında Kazakistan'ın ihracatı hakkında açıklamalarda bulundu.

Törebayev, komşu ülkelere yapılan işlenmiş ürün ihracatı konusunda Kazakistan tarafından sağlanan destekler hakkında yaptığı açıklamada Kazakistan Hükûmeti tarafından sağlanan devlet desteğinin ihracatın artmasına büyük etki edeceğini bildirdi. Kazakistan Devlet Başkanının 2 Eylül 2019 tarihli mesajında, Ticaret ve Entegrasyon Bakanlığına büyük bir görev verdiğini açıklayan Törebayev, ihracat ürünlerinin Rusya, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Çin gibi komşu ülke pazarlarına ulaşmasında kolaylık sağlandığını belirtti. Verilen mesajda ihracat konusunda komşu ülkelerle verimli iş birliği için tüm yasal koşulların hazırlandığı da açıklandı. Ticaret ve Entegrasyondan Sorumlu Başbakan Yardımcısı Törebayev, son yıllarda ihracat hacminde fark edilir düzeyde bir artış olduğuna değindi. Törebayev'in verdiği bilgilerde geçen yılın verilerine göre, Kazakistan'ın ihracatının %19'unu

Rusya (18,5 milyar dolar, %13,1 artış), %12,3'ünü Çin (11,7 milyar dolar, %11,4 artış), %2,9'unu Özbekistan (2,8 milyar dolar, %40 artış), %1'ini Kırgızistan (900,5 milyon dolar, %17,7 artış), %0,1'ini ise Türkmenistan'a (98,1 milyon dolar, %1,5 gerileme) yapıldığı aktarıldı.

Devlet tarafından yapılan çalışmalara dikkat çeken Ticaret ve Entegrasyondan Sorumlu Başbakan Yardımcısının verilerine göre Kazakistan'ın işlenmiş ürün ihracatı 2022 yılına gelindiğinde 1,5 kat, 2025 yılına gelindiğinde ise 2 kat artmış olacak.

KAZAKİSTAN'DAN HELİKOPTER İHRACATI

Kazakistan'da ilk defa yerli olarak montajı yapılan Airbus marka helikopterlerin ihracatı gerçekleştirildi. Yerli montaj helikopterlerin ilk bölümü için anahtar teslim töreni, Tacikistanlı alıcıların da katılımıyla 28 Ekim 2019 tarihinde Kazakistan'ın başkenti Nur-Sultan'da düzenlendi.

Ca-news.org haber sitesinden alınan bilgiye göre, yerli montaj helikopterlerin anahtar teslim törenine Kazakistan-Fransa-Almanya ortaklığında kurulan helikopter üreticisi Eurocopter Kazakhstan Engineering LLP şirketi yöneticileri ve alıcı Tacikistan havayolu şirketi Somon Air yetkilileri katıldı. Somon Air'in satın aldığı Airbus H125 helikopter

modeli, 5 mürettebat kapasitesine sahip. Somon Air bu helikopterleri ilk olarak turizm ve iş görüşmeleri alanında kullanmayı planlıyor. Somon Air Yönetim Kurulu Başkanı Birinci Yardımcısı Suhrob Curayev: "Bu helikopter, bağımsız Tacikistan için bir kilometre taşıdır. Bu helikopterin hem turizm hem de havayolu gelişimine hizmet edeceğine inancım tam. Gelecekte Eurocopter Kazakhstan Engineering şirketiyle uzun vadeli iş birliği yapmayı istiyoruz." dedi. Eurocopter Kazakhstan Engineering Şirketi Yönetim Kurulu Başkanı Kuanış Bişimov: "Bu ihracatla sınırlı kalmayarak, Tacikistanlı yetkililerle olan görüşmelerimizi devam ettirmek ve yılda 5 veya 10 adet helikopter ihraç etmek istiyoruz. Aynı şekilde Kırgızistan ile olan anlaşmalarımız var. Kırgızistan tarafı, 10 mürettebat kapasitesine sahip helikopterlerimizle ilgileniyor. Ayrıca, ihracatı yapılan helikopterlerin satış sonrası bakım ve onarım hizmeti sunabilecek servisler sağlanması konusunda da çalışmalarımız devam ediyor." dedi.

Kazakistan merkezli Eurocopter Kazakhstan Engineering şirketi, BDT ve tüm Orta Asya'da, Airbus marka EC145, H125 ve H130 model helikopterlerin montaj ve bakımının sağlanmasının yanı sıra Rusça ve İngilizce olarak teknisyen ve pilot eğitimi veren tek kuruluş olma özelliğini taşıyor.

TÜRKMENİSTAN EKONOMİSİ % 6,3 BÜYÜDÜ

Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhammedov başkanlığında yapılan son Türkmenistan Hükümeti Bakanlar Kurulu toplantısında, 2019 Ocak-Eylül döneminde Gayrisafi Milli Hasıla'nın

yüzde 6,3 oranında arttığı belirtildi.

Kabar.kg haber sitesinin 9 Ekim 2019 tarihinde paylaştığı bilgiye göre, Maliyeden Sorumlu Başkan Yardımcısı Goçmurat Muradov, Bakanlar Kurulu toplantısında 2019 yılının ilk dokuz ayındaki ekonomik göstergeler hakkında bilgi verdi. Ve söz konusu dönemde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'daki büyümenin, 2018 yılının aynı dönemle karşılaştırıldığında % 6,3 oranında arttığını ifade etti.

Türkmenistan Devlet Haber Ajansının verdiği bilgiye göre, perakende ticaret cirosu hacmi 2018'deki aynı dönemle karşılaştırıldığında % 19,1 oranında arttı. Dış ticarete de % 2,8'lik büyüme gözlemlendi.

Toplantıda bir değerlendirme yapan Devlet Başkanı Berdimuhammedov, Türkmenistan Kalkınma Programı kapsamında sosyo-ekonomik alanlarda büyük miktarlarda yatırımların yapıldığını ifade etti.

Bu yıl 30 milyar Türkmenistan manatı (8,6 milyar ABD doları) civarında yatırım yapıldığını söyleyen Devlet Başkanı Berdimuhammedov, ulusal ve uluslararası çapta projelerin hayata geçirildiğini belirtti.

TÜRKMENİSTAN'DAN AVRUPA'YA KAVUN İHRACATI

Türkmenistan, Avrupa'ya kavun ihracatı yapmaya başladı. Toplam ağırlığı 55 ton olan Türkmen kavunlarının üçüncü partisi Avusturya'ya sevkiyat için hazırlanıyor.

Türkmenportal haber sitesinde 11 Ekim tarihinde yayınlanan röportajda, ABD'nin Türkmenistan'daki Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) Müdürü Mischere Kawas, Türkmenistan'dan Avrupa'ya yapılan kavun ihracatı hakkında soruları cevapladı.

USAID Müdürü Kawas: "Türkmenistanlı Ter Onum Şirketiyle birlikte Türkmenistan'dan Avusturya'ya kavun ihracatına başladık. Türkmenistan kavunları, daha önce Sovyetler Birliği zamanında haklı bir üne sahipti, şimdiyse bu meyve Avrupa pazarlarına kadar ulaştı. 11 Eylül 2019 tarihinde ihracatına başladığımız kavunların Avrupa pazarında çok çabuk tükenmesinin ardından ekim ayı başında ikinci parti kavunların sevkiyatını gerçekleştirmiştik. Şimdilerdeyse üçüncü parti kavun sevkiyatının hazırlıklarına başlamış bulunuyoruz. Kavunlarımızın Avrupa pazarında da ün kazanacağına güvenimiz tam." diye konuştu.

Kawas, Türkmenistan'daki kavun yetiştiricilerine kavunlarını ihraç etme konusunda yardımcı olduklarını ifade etti. Bölgesel ticareti geliştirmeyi, Türkmenistanlı firmaların rekabet gücünü artırmayı ve yeni iş imkânları sağlamayı hedefleyen USAID, teslimatları Rekabet Edebilirlik, Ticaret ve İş Yaratma (CTJ) projesi çerçevesinde gerçekleştiriyor.

Proje, bölgesel ticareti geliştirmeyi, Türkmenistan şirketlerinin rekabet gücünü artırmayı ve yeni iş imkânları sağlamayı amaçlıyor.

ABD'nin Türkmenistan'daki Uluslararası Kalkınma Ajansının ticaret ve iş imkânı sağlamayı amaçlayan projesi CTJ ile Orta Asya'daki beş ülkenin ihracat potansiyelini artırmayı; meyve-sebze ticareti, yük taşıma-lojistik ve turizm alanlarındaki yenilikçi girişimlere yardımcı olmayı amaçlıyor.

TÜRKMENİSTAN PETROL VE DOĞAL GAZ İŞ FORUMU 2019

Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta 22 Ekim 2019 tarihinde Türkmenneft ve Turkmen Forum ortaklığında 24. Uluslararası Türkmenistan Petrol-Doğal Gaz İş Forumu ve Fuarı 2019 (OGT 2019) düzenlendi. Türkmenistan Ticaret ve Sanayi Odasının fuar merkezinde yapılan iş forumu çerçevesinde birçok sergi ve konferans da düzenlendi. Turkmenportal.com haber sitesinin aktardığı bilgilere göre, iş forumuna yetkili devlet delegeleri başta olmak üzere, dünyanın önde gelen akaryakıt ve enerji şirketleri temsilcileri, bilim insanları, petrol ve doğal gaz uzmanları, uluslararası kuruluşların yetkili temsilcileri ile yerli ve yabancı basın mensupları katıldı.

OGT 2019 fuarında, dünya petrol ve doğal gaz pazarının önde gelen üreticileri ve tedarikçileri başarılarını sergileme imkânı buldu. Petrol-Doğal Gaz İş Forumu ve Fuarı 2019'un açılış törenine Türkmenistan Devlet Başkanı, hükümet üyeleri ve milletvekilleri başta olmak üzere, kamu kurumları temsilcileri, Türkmenistan'daki akreditasyondan geçmiş şirket temsilcileri, petrol ve doğal gaz uzmanları ile yabancı misafirler katıldı. Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangülü Berdimuhammedov, açılış konuşmasında: "Muazzam yeraltı kaynaklarına sahip olan ülkemiz, özellikle Türkmenistan-Afganistan-Pakistan-Hindistan Doğal Gaz Boru Hattı Projesi kapsamında petrol ve doğal gaz tesislerinin inşası çerçevesinde büyük adımlar atıyor. Şu anda doğal gaz boru hattının inşaatı hızla devam ediyor. Bu millî projemizin hayata geçirilmesinin sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına, bölgedeki güvenlik ve istikrarın güçlenmesine, ekonomik iş birliğinin artmasına katkıda

bulunacağı kanaatindeyim." dedi.

İki günlük sergi süresince, petrol ve doğal gaz alanıyla ilgili makine, kimya, metalürji ve enerji gibi sektörlerde faaliyet gösteren yabancı şirket uzmanları, ürünlerini tanıttı ve iş bağlantıları kurdu. İş forumu çerçevesinde ayrıca "Türkmenistan petrol ve gaz piyasasına genel bir bakış", "en son doğal gaz-kimya projeleri" gibi konularda dünyanın önde gelen petrol ve doğal gaz şirket temsilcileri sunum yaptı, deneyimlerini katılımcılarla paylaştı. Türkmenistan'da her yıl düzenlenen Petrol-Doğal Gaz İş Forumu, petrol ve doğal gaz sektörlerinde Türkmenistan ile enerji ortaklığının geliştirilmesine ve güçlendirilmesine katkıda bulunuyor.

TÜRKMENİSTAN DOĞAL GAZI AVRUPA PAZARINA MI AÇILIYOR?

Dünya Bankası, Türkmenistan ile Avrupa'ya doğal gaz tedariki konusunu görüşmeye hazır olduğunu bildirdi. Rusya'nın RIA Novosti haber ajansına göre, 22 Ekim 2019 tarihinde Aşkabat'ta başlayan 24. Uluslararası Türkmenistan Petrol-Doğal Gaz İş Forumu ve Fuarı 2019 (OGT-2019) görüşmelerinde Dünya Bankası Petrol ve Doğal Gaz Başuzmanı Alexander Hurdeman konuyla ilgili açıklamalarda bulundu.

Hurdeman, OGT-2019 görüşmelerinde, doğal gaz rezervleri bakımından Türkmenistan'ın dünyada dördüncü sırada yer aldığına ancak üretimin büyük kısmının Çin'e ihraç edildiğine dikkat çekti. Ayrıca Hurdeman, Türkmenistan'ın Rusya'ya doğal gaz ihracatına tekrar başladığını; ama bu ihracatın düşük bir seviyede kaldığına değindi. Hurdeman, Türkmenistan doğal gazının Avrupa'ya ihracatı konusunun birçok kez incelendiğini, ancak şu ana kadar herhangi bir somut ihracatın gerçekleşmediğini vurguladı ve Hazar Denizi'nin yasal statüsü konusundaki sözleşmenin imzalanmasından sonra 2020'de Güney Gaz Koridoru projesinin tamamlanmasıyla Türkmenistan doğal gazının Avrupa'ya arzının artık mümkün olduğunu açıkladı. 2019'un Mart ve Mayıs aylarında Dünya Bankası temsilcileri Türkmenistan'ı ziyaret etmiş, Türkmenistanlı yetkililerle birlikte dijital ekonomi alanında iş birliğinin yanı sıra uluslararası finansal standartlara ulaşmak için bankacılık sisteminin iyileştirilmesi konuları görüşülmüştü.

TÜRKMENİSTAN'DAN YENİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMALARI

Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbankulu Berdimuhammedov'un başkanlığındaki heyet, 23 Ekim 2019 tarihinde Japonya'ya yaptığı resmî ziyaret kapsamında Türkmenistan merkezli şirketler ile Japonya, Türkiye ve Tayland merkezli şirketler arasında yapılan anlaşmaların imza törenine katıldı.

Türkmenistan Devlet Haber Ajansından alınan bilgiye göre, Türkmenistan Devlet Turkmenhimiya Şirketler Grubu, Japon otomotiv şirketi Mitsubishi ve Türkiye merkezli GAP İnşaat Yatırım ve Dış Ticaret AŞ arasında yapılan anlaşma çerçevesinde Türkmenistan'da üre ve amonyak üretim tesisi kuracak. Türkmenistan Devlet Turkmengaz Şirketi ile Japonya'nın Kawasaki Limited Şirketi ve Sojitz Şirketi arasında yapılan anlaşmaya göre ise doğal gazdan sıvı yakıt üretme amacıyla kurulan fabrikanın ikinci tesisi kurulacak.

Ayrıca Türkmenistan'ın devlet şirketi olan Turkmenhimiya Şirketler Grubu, Japonya'nın Sojitz Şirketi, Tayland'ın TTCL Limited Şirketi ve Türkiye merkezli Rönesans Endüstri Tesisleri İnşaat Sanayi-Ticaret Anonim Şirketi arasında Türkmenabat Kimya Fabrikasında yoğunlaştırılmış fosfor gübresi üretimi tesisinin kurulması konusunda anlaşmaya varıldı. Türkmenistan Tarım ve Su Kaynakları Komitesi

ile Japonya merkezli Itochu Şirketi arasında hafriyat ekipmanları alımı konusunda anlaşma imzalandı. Görüşmeler çerçevesinde Türkmenistan Sanayi ve Haberleşme Bakanlığına bağlı Türkmenawtoulaglary Ajansı ile Japonya'nın Sumitomo Şirketi, araç alımı konusunda anlaşmaya vardı. Ayrıca Türkmenistan Dış İşleri Bakanlığı ile Japonya Ekonomi ve Sanayi Bakanlığı arasında ise altyapı konusunda iş birliği anlaşması yapıldı.

RUSYA'DAN TACİKİSTAN'A BİREYSEL PARA TRANSFERLERİ 649 MİLYON DOLARA ULAŞTI

Tacikistan'daki TacikTA haber ajansının 11 Ekim 2019 tarihli açıklamasına göre bu yılın sadece ikinci çeyreğinde, Rusya'dan Tacikistan'a yapılan bireysel para transferlerinin toplam hacmi 649 milyon ABD doları olarak gerçekleşti. 2019 yılının ilk altı ayında Rusya'dan Tacikistan'a yapılan bireysel para transferlerinin toplam hacminin, aynı yılın ilk sekiz ayında Tacikistan'ın toplam 700,2 ABD doları olan ihracat hacmine neredeyse eşit olduğu açıklandı. Rusya'dan Tacikistan'a 2019 yılının ilk 6 ay içinde bireysel para transferlerinin toplam hacminin, 2019 yılının ilk 8 ayında Tacikistan'dan Rusya'ya yapılan toplam ihracat hacminin 5 katı (25,4 milyon ABD doları) olduğu bildirildi. 2019 yılının ilk 8 ayında Rusya'dan Tacikistan'a yapılan toplam ithalat hacmi ise 629,2 milyon ABD doları oldu.

TACİKİSTAN'IN EN BÜYÜK İHRACAT ORTAĞI TÜRKİYE OLDU

Tacikistan Avesta İstatistik Ajansının 1 Ekim 2019'da açıkladığı ithalat ihracat verilerine göre Tacikistan'ın genel ihracat payının %21,5'ini Türkiye, %17,8'ini İsviçre oluşturuyor. Bu ülkeleri Özbekistan ve Kazakistan izliyor. Tacikistan'ın ihraç ettiği ürünlerin başında metalürji ürünleri, birincil alüminyum, pamuk lifi ve değerli metaller geliyor. 2019 yılının ilk 8 ayında Tacikistan'ın toplam ihracat hacmi 700,2 milyon ABD doları oldu.

Genel olarak bakıldığında 2019 yılının Ocak ve Ağustos aylarında Türkiye'ye yapılan ihracat hacmi 150,2 milyon ABD doları olup, bu dönemde Türkiye'den Tacikistan'a ithal edilen malların toplam hacmi 95,7 milyon ABD doları oldu. Türkiye ile olan toplam ticaret hacmi ise 246 milyon doları

buldu.

Tacikistan'ın en büyük dış ticaret ortağının Rusya olduğu açıklandı. Bu yılın Ocak ve Ağustos periyodu temel alındığında iki ülkenin toplam ticaret hacmi 654,6 milyon ABD doları olarak gerçekleşti. Tacikistan toplam ithalatının % 29,6'sını Rusya'dan, 21,7'sini Kazakistan'dan, % 17,5'ini ise Çin Halk Cumhuriyeti'nden karşılıyor.

Tacikistan'dan dış ülkelere ihraç edilen ürünlerin başında alüminyum, pamuk, değerli metaller ve kuru meyve geliyor. Tacikistan'ın 2019 yılının Ocak-Ağustos dönemindeki toplam ihracat hacmi 700,2 milyon dolar olup, toplam ithalat hacmi ise 2,1 milyar doların üzerinde oldu.

Tacikistan Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı Avesta İstatistik Ajansının verilerine göre bu yılın ilk sekiz ayında ŞİÖ ülkeleri arasındaki ticaret hacmi arttı ve toplam ticaret hacmi 1 milyar 948,9 milyon ABD doları geçti. Bunun 1 milyar 657,7 milyon dolardan fazlasını, ŞİÖ üyesi ülkelere yapılan ithalat oluşturuyor. Bu dönemde ŞİÖ üyesi Hindistan, Kazakistan, Özbekistan ve Rusya'nın ticaret hacmi artış gösterirken, Çin, Kırgızistan ve Pakistan'ın ticaret hacminde azalma oldu. Tacikistan'ın ŞİÖ üyesi ülkeler içinde ana ticaret ortakları Rusya, Kazakistan, Çin ve Özbekistan olup, belirtilen dönemde bu ülkelerle toplam ticaret hacmi 1 milyar 850,9 milyon doları buldu. Göstergeler, Tacikistan ve diğer ŞİÖ ülkeleri arasındaki ticaret hacminin bu dönemde Özbekistan dışında azaldığını, ŞİÖ üyesi ülkelere Tacikistan'a yapılan ithalatın ihracata oranla baskın olduğunu ortaya koydu.

TACİKİSTAN'DA 619 MİLYON DOLARLIK ENERJİ PROJESİ

Tacikistan'da 6 milyar somoni (619 milyon ABD doları) maliyetinde toplamda dokuz enerji projesi gerçekleştiriliyor. Tacikistan'ın TacikTA haber ajansının 25 Ekim 2019 tarihinde paylaştığı, Tacikistan Enerji ve Sanayi Bakanlığının basın bildirisinde açıklandığına göre: "Projeler, genel olarak mevcut enerji tesislerinin yenilenmesini sağlıyor. Bunların arasında büyük ve orta ölçekli hidroelektrik santrallerinin modernizasyonu var, yani yüksek voltajlı elektrik hatları ve trafo merkezlerinin tümü yenilenecek; özellikle Nurek, Karakum ve Sarband hidroelektrik istasyonları modernize edilecek."

Projenin hayata geçirilmesi için uluslararası finans kurumlarının kredi ve hibe fonları kullanılacak.

ÖZBEKİSTAN HAM PAMUK İHRACATINI DURDURUYOR

Özbekistan, 2020'den itibaren ham pamuk ihracatını durdurarak, kendi iç piyasasında ham pamuğu işlemeyi ve tekstil gibi katma değeri yüksek ürünleri ihraç etmeyi planlıyor.

Fergana.agency haber sitesinden alınan 8 Ekim 2019 tarihli bilgiye göre, Özbekistan Yatırım ve Dış Ticaret Bakanı Sardor Umurzakov, Nikkei Asian Review Japonya haber ajansına verdiği röportajda konuyla ilgili açıklamalarda bulundu. Bakan Umurzakov, verdiği röportajda, Özbekistan'da üretilecek tekstil ürünlerini sadece BDT ülkelerine değil, ABD ve Çin de dâhil olmak üzere tüm dünya ülkelerine ihraç etmeyi planladıklarını söyledi. Umurzakov, tahminlerine göre Özbekistan'da üretilecek tekstil ürünleri ihracat hacminin bu yıl 2 milyar ABD dolarına, 2025 yılına kadar ise 8 milyar dolara ulaşacağını belirtti.

Fransa Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IFRI)'ün verilerine göre 2018 yılında Özbekistan'da Çin 786, Japonya ise sadece 17 şirkete yatırım yapmıştı. İstatistiklere göre Bakan Umurzakov, Özbekistan'ın özellikle yenilikçi ve yüksek teknoloji sektörlerinin yabancı yatırımcıların ilgisini çektiğini belirtti. Yapılacak yatırımların, Özbekistan'ın ekonomik yönden en gelişmiş 20 ülke arasına girmesinde katkı sağlayacağı kanaatini beslediğini de ifade etti.

Son yıllarda Özbekistan, önceki yıllara göre ana ihracat kalemlerinden olan pamuk lifi arzını kademeli olarak azaltmıştı. 2017 yılından beri 1 milyon 200 bin ton elyaf üretildiği, bunun da ağırlıklı olarak Özbekistan içinde işleneceği bildirilmişti.

Özbekistan Devlet İstatistik Komitesine göre 2010'da pamuk lifi ihracatı 1,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmişti. 2015 yılında bu rakam 736 milyon dolara gerilerken, geçen yıl bu rakam sadece 222 milyon dolar olarak gerçekleşti.

İSTANBUL'DAN BUHARA VE SEMERKANT'A CHARTER SEFERLERİ

Türkiye merkezli hava yolu şirketi Atlasglobal tarafından İstanbul'dan Özbekistan'ın Buhara ve Semerkant şehirlerine charter seferleri başlatılıyor.

Özbekistan Haber Ajansının uztag.info haber sitesinden alınan bilgiye göre, Özbekistan Turizm Geliştirme Devlet Komitesi tarafından dağıtılan basın bildirisindeki açıklamada "Türkiye'nin hava yolu şirketi Atlasglobal, bu yeni seferin açılması konusunda 8 aylık bir çalışma yürüttü ve neticede hava yolu şirketine Özbekistan'da çalışma izni verildi." Atlasglobal hava yolu şirketi, tanışma ve bilgi verme amacıyla gazeteciler, seyahat acenteleri yöneticileri ve çalışanları, manevî kanaat önderleri, dini şahsiyetler ve bilim adamlarının katılımıyla yapılacak ilk uçak seferiyle yeni hava yolu rotasının açılışını yapmayı planlıyor.

Atlasglobal, 31 Ekim 2019 tarihinde İstanbul-Buhara, İstanbul-Semerkant rotalarındaki ilk charter uçuşlarına başlıyor.

ABD VE ÇİN'DEN ÖZBEKİSTAN'DA KAYA PETROLÜ ÜRETİMİ

ABD ve Çinli şirketlerin ortaklığında Özbekistan'da kaya petrolü (shale oil) üretimi yapılacaktır.

Ca-news.org haber sitesinden alınan 14 Ekim 2019 tarihli bilgiye göre, ABD'nin Epsilon Geliştirme Şirketi ile Çin Petrol Teknolojisi ve Geliştirme Kurumu (CPTDC) arasında Özbekistan'da ortak bir projenin faaliyete geçirilmesi için hazırlıklar yapılıyor. Projenin temel amacınının Özbekistan'ın Navoi Bölgesinden çıkan, kerojen zengin tortul bir kaya türünden petrol üretimi yapmak olduğu açıklandı.

Taşkent'te 11 Ekim 2019 tarihinde Epsilon Geliştirme Şirketi, Çin Petrol Teknolojisi ve Geliştirme Kurumu (CPTDC) temsilcileri ile Özbekistan Jeoloji ve Mineral Kaynaklar Komitesi Başkanı Bekzol İsmailov arasında toplantı düzenlendi. Toplantıda, Sangruntau maden yataklarında kaya petrolü işleme kompleksi kurulması konusunda görüşmeler yapıldı.

Toplantı katılımcıları, kaya petrolü işlenmesinin yol haritası üzerinde çalışılması ve projenin faaliyete geçirilmesi için üç tarafın ortak çalışma grubu oluşturması gerektiği karara bağlandı. Epsilon Geliştirme Şirketinin verdiği bilgiye göre kaya petrolü işleme faaliyetlerinden Özbekistan her yıl 1 milyon ton petrol ürünü elde etme imkânı bulacak.

2019'un mart ayında Epsilon Geliştirme Şirketi ve Epsilon Asya Limited Şirketi (Hong Kong) arasında Buhara, Hiva

ve Fergana bölgelerindeki petrol ve doğal gaz kuyularını işletmek için bir konsorsiyum kurulmuştu. Proje yürütücüsü Epsilon Geliştirme Şirketi, kurulan konsorsiyumun 2019-2023 yılları arasında faaliyete geçecek proje için Özbekistan'da 5,2 milyar ABD doları maliyetinde yatırım yapacağını bildirdi. Özbekistan'da 47 milyar ton kaya petrolü rezervi olduğu tahmin ediliyor.

ÖZBEKİSTAN VE TÜRKİYE'DEN MULTİMODEL TAŞIMACILIK

Özbekistan ve Türkiye iş birliğinde, multimodel taşımacılık yöntemiyle Kırgızistan üzerinden Çin'den taşımacılık faaliyetleri yapılacaktır.

Tazabek.kg haber sitesinin Avrasya Kalkınma Bankası'nın verdiği bilgiye dayanarak 18 Ekim 2019 tarihinde yaptığı habere göre, Özbekistan Cumhuriyeti Dış Ticaret ve Yatırım Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) kurumu arasında taşımacılık alanında iş birliği anlaşması imzalandı. TCDD ve Özbekistan'ın Orta Asya Trans Şirketi yöneticileri arasında yapılan toplantıda Türkiye-Gürcistan-Azerbaycan-Türkmenistan-Özbekistan-Kırgızistan-Çin rotası üzerinden multimodel yöntemle taşımacılığın geliştirilmesi üzerinde duruldu.

Taraflar arasında yapılan toplantıda, uluslararası taşımacılık sisteminin geliştirilmesi konusunda tesislerin önemine dikkat çekildi ve bu sektörün, devlet ekonomilerinin gelişmesinde büyük öneme sahip olduğunun altı çizildi.

ÖZBEKİSTAN'IN KOMŞU DEVLETLERLE TİCARET HACMİ BÜYÜDÜ

Özbekistan Devlet Başkanı Şavkat Mirziyoyev'in göreve geldiği 2016 yılından sonra ülke, yıllardır süregelen ekonomik izolasyondan hızla çıkmayı başardı.

Ca-news.org haber sitesinin 2 Ekim 2019 tarihinde verdiği bilgiye göre, Devlet Başkanı Mirziyoyev'in başkanlığındaki yönetim, vergi sistemini düzenleme, sermayenin serbest dolaşımı, ticarî faaliyetlerde devletin getirdiği sınırlamaların kaldırılması gibi bazı icraatlara imza attı. Aynı zamanda Özbekistan, bu dönemde komşu ülkelerle olan ilişkilerini geliştirme başarısı gösterdi.

Özbekistan, Orta Asya'daki tüm ülkelerle sınırı olan tek ülke. Aynı zamanda kendi bölgesinde gelişmiş üretim merkezine sahip bir ülke olduğu için komşu devletlerle aktif ilişkiler kurma potansiyeli yüksek bir ülke. Üretim alanı gelişmekte olan Özbekistan, komşu olduğu Kırgızistan ve Tacikistan'dan işçilerin getirilmesine imkân vererek, entegrasyon sürecinin güçlenmesine katkı sağlıyor.

Son istatistik veriler, Özbekistan'ın dış ticaret hacminde büyük gelişmelerin yaşandığını gösteriyor. Örneğin 2017 yılından 2018 yılına kadarki dönemde Kazakistan'dan ithal edilen ürünlerin toplam hacmi 569 milyon ABD dolarına (bir önceki periyoda göre %53 büyüme kaydedilmiş) ulaşmış durumda. Aynı yıllar arasında Kırgızistan'la ticaret hacmi 242 milyon dolardan 462 milyon dolara, Türkmenistan'la olan ticaret hacmi 159 milyon dolardan 274 milyon dolara, Tacikistan'la olan ticaret hacmiyse dikkat çekici bir

artış göstererek, 124 milyon dolardan 287 milyon dolara (bir önceki periyoda göre %131 büyüme kaydedilmiş) yükselmiş durumda.

Özbekistan'ın dış ticaret hacminin büyüme süreci devam etmekte olup, en son Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) verdiği bilgilere göre 2019 yılının son 5 ayında Özbekistan'ın diğer Orta Asya ülkeleriyle olan ticaret hacmi 1,7 milyar ABD dolarına ulaştı, bu göstergeler geçen yılın bu dönemine göre %27,6 artmış durumda.

KTMÜ Adına Sahipleri:

Rektör Prof. Dr. Sebahattin BALCI,
Rektör Vekili Prof. Dr. Asılбек KULMIRZAYEV

ORASAM Adına Genel Yayın Yönetmeni:

Doç. Dr. Yunus Emre GÜRBÜZ

Editör: Dr. Safa KIRVELİ

Yayın Danışmanları:

Prof. Dr. Anvarbek MOKEYEV,
Yrd. Doç. Dr. Gökçe YOĞURTÇU

Sayfa Tasarımı: Özlem GÜL

Yayına Hazırlayanlar:

Maksat ACIKAN uulu, Timur BAPİYEV,
İkramidin CAKIPALİYEV

Yazışma Bilgileri: KTMÜ, ORASAM, Cengiz Aytmatov

Yerleşkesi, Bişkek

Tel: (0996) 0312-25-31-28

Orta Asya ülkelerinden Kırgızca, Türkçe, Rusça,
İngilizce günlük haberler için sitemize bakabilirsiniz:

orasam.manas.edu.kg

Bizi ayrıca Facebook, Instagram,
Twitter'dan da takip edebilirsiniz.

Yerel Süreli Yayın No: ISSN 1694-7994

orasammanas

